

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

FACTORS AFFECTING AUDIT FEES

IN THE CONSUMER PRODUCTS AND AGRO-FOOD INDUSTRY

พิชญา อัฒจักร^{*1}, เข้มทอง แก้วประทุม²

Pichaya Adthajak^{*1}, Khemthong Keawpratum²

^{*1}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

²คณะบัญชี มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

^{*1}Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

²Faculty of Accountancy, The Eastern University of Management and Technology

*Corresponding Author e-Mail: pichaya_ad@rmutto.ac.th

(Received: 2025, December 9; Revised: 2026, March 19; Accepted: 2026, March 25)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของกรรมการอิสระที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ศึกษาจากข้อมูลทุดียูมิ จำนวน 157 บริษัท ในช่วงปี พ.ศ.2566-2567 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่าอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและประสบการณ์การทำงานภายในองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่เพศและความรู้ทางการเงินของประธานเจ้าหน้าที่บริหารไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ส่วนขนาดของบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีอายุมากมีแนวโน้มให้ความสำคัญต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน ประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชีให้ความสำคัญกับการเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพ ส่งผลทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของคุณลักษณะส่วนบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีผลต่อกลไกด้านธรรมาภิบาล โดยเฉพาะการว่าจ้างผู้สอบบัญชีเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือต่อการรายงานทางการเงินขององค์กร และจำนวนกรรมการอิสระมีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอายุของ

ประธานเจ้าหน้าที่บริหารกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ดังนั้นกลไกกรรมการอิสระถือว่าเป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่สามารถช่วยลดต้นทุนตัวแทนและส่งเสริมการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี; อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

ABSTRACT

This study aims to examine: 1) the determinants of audit fees, and 2) the moderating role of board independence on the relationship between CEO characteristics and audit fees. The sample consists of 157 companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the consumer goods and agriculture and food industries. Secondary data were collected over the 2023–2024 period. The analysis employed descriptive statistics, including minimum, maximum, mean, and standard deviation, as well as multiple regression analysis using the enter method.

The results indicate that CEO age and CEO experience have a statistically significant positive influence on audit fees. In contrast, CEO gender and CEO financial expertise do not have a significant effect. Firm size is also found to have a statistically significant positive relationship with audit fees. These findings suggest that older CEOs tend to place greater importance on the quality of financial reporting, while CEOs with experience in finance and accounting are more likely to select high-quality auditors, leading to higher audit fees. This study highlights the role of CEO characteristics in shaping corporate governance mechanisms, particularly in the selection of external auditors, which enhances transparency and credibility in financial reporting. Furthermore, board independence has a statistically significant negative moderating effect on the relationship between CEO age and audit fees. This suggests that independent directors serve as an effective governance mechanism that reduces agency costs and strengthens corporate oversight.

Keywords: audit fee; consumer products

บทนำ

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (audit fees) เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการตรวจสอบบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพบัญชีกำหนดให้ผู้สอบบัญชีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในระดับที่เหมาะสมกับการบริการเพื่อสนับสนุนการพัฒนางานด้านวิชาชีพและเพื่อชดเชยค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ (auditees) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีถือเป็นต้นทุนที่สำคัญประการหนึ่ง

ซึ่งส่งผลทำให้มูลค่ากิจการลดลง สามารถจำแนกเป็น 2 องค์ประกอบย่อยคือ ต้นทุนทางตรงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตรวจสอบโดยตรงและต้นทุนทางอ้อมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เช่น ค่าแรงงาน ค่าเดินทาง รวมถึงความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้อง ค่าปรับจากหน่วยงานกำกับดูแล (Smieliauskas, Ye & Zhang, Online, 2020)

เดิมไม่มีข้อบังคับให้เปิดเผยข้อมูลค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ทำให้การวิจัยในประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ต่อมาปี พ.ศ.2545 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐฯ (Securities Exchange Act of 1934) และให้เปิดเผยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Smieliauskas, Ye & Zhang, Online, 2020) สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 กำหนดให้บริษัท มหาชน จำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยมีหน้าที่จัดทำบัญชีและงบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (บรรณสรณ์ ผาแดง, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม และพนารัตน์ ปานมณี, 2567, หน้า 377) ดังนั้นการตรวจสอบบัญชีจึงมีความสำคัญและความต้องการผู้สอบบัญชีที่มีทักษะการตรวจสอบบัญชีจึงเพิ่มขึ้น (Smieliauskas, Ye & Zhang, Online, 2020) เนื่องจากการสอบบัญชีเป็นเครื่องมือที่ช่วยตรวจสอบรายงานทางการเงินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย (วฤตดา พิพัฒนกุล, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู และศิริเดช คำสุพรหม, 2563, หน้า 232)

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร(Chief Executive Office: CEO) ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในองค์กร รวมทั้งมีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (วฤตดา พิพัฒนกุล, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู และศิริเดช คำสุพรหม, 2563, หน้า 231) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีหลายงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยด้านบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เช่น ปัจจัยแรกความหลากหลายทางเพศ งานวิจัยในอดีตพบว่าผู้บริหารเพศหญิงส่งผลทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลกิจการเพื่อเพิ่มความโปร่งใส (Capezio & Mavisakalyan, 2016, p. 719) รวมทั้งทำงานภายใต้หลักความระมัดระวัง จึงมีการตรวจสอบบัญชีที่เข้มงวด (Huang, Huang & Lee, 2012, p. 725) ปัจจัยที่สองความรู้ด้านการเงิน งานวิจัยในอดีต พบว่าความรู้ด้านการเงินของประธานเจ้าหน้าที่บริหารส่งผลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Tawiah, Borgi, Usman & Osei-Tutu, 2025, p. 1) เนื่องจากหากมีความรู้ด้านการเงินจะต้องการให้มีการตรวจสอบที่มีคุณภาพ (Kikhia, 2014, p. 98) และสามารถสื่อสารกับผู้ตรวจสอบบัญชีได้ดี (Saleh & Maigoshi, 2024, p. 4) ในทางตรงข้ามความรู้ด้านการเงินส่งผลเชิงลบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Afenya, Arthur, Kwarteng & Opoku, 2022, p. 1) เนื่องจากหากมีความรู้ด้านการเงินจะช่วยลดความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี จึงทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง (Judd, Olsen & Stekelberg, 2017, p. 33) ปัจจัยที่สามประสบการณ์ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงทางธุรกิจและความโปร่งใสของการรายงานทางการเงิน งานวิจัยในอดีต พบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีประสบการณ์จะเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพและยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมสูงขึ้น เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและลดความเสี่ยง (Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani, Online, 2024) ขณะที่การศึกษาล่าสุดพบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีประสบการณ์สามารถลดความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีของบริษัทที่มีโครงสร้าง

ซับซ้อน ส่งผลให้ค่าธรรมเนียมลดลง (Tawiah, Borgi, Usman & Osei-Tutu, 2025, p. 1) เนื่องจากช่วยปรับปรุงการควบคุมภายในได้ (Quan, Ke, Qian & Zhang, 2021, p. 535) ปัจจัยที่สี่อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร งานวิจัยในอดีต พบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารอายุมากมีแนวโน้มที่จะเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงและจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในระดับที่สูงกว่า บ่งชี้ถึงหลักความระมัดระวัง เพื่อลดความเสี่ยงด้านชื่อเสียงและหลีกเลี่ยงผลกระทบทางกฎหมาย (Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani, Online, 2024) ในขณะที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารอายุน้อยมีแนวโน้มดำเนินนโยบายที่มีความเสี่ยงสูงจึงส่งผลทำให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้น (Trabert, 2023, p. 1) ปัจจัยสุดท้ายขนาดของบริษัท บริษัทขนาดใหญ่จะมีงบประมาณเพียงพอที่จะจ้างผู้สอบบัญชีที่มีชื่อเสียง ดังนั้นค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจึงสูงขึ้น (Amran, Susanto, Kalsum, Fitrianti & Muslim, 2021, p. 59) ส่วนการที่ผู้สอบบัญชีจะเลือกใช้วิธีการตรวจสอบอย่างไรและใช้ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการตรวจสอบนานเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนและขนาดของบริษัท (Muslim, Ahmad, Rahim & ARPelu, 2020, p. 67)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อนโยบายและทิศทางขององค์กร จึงทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับอิทธิพลของประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีต่อการตัดสินใจด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการดำเนินงาน องค์กรจึงควรมีการสร้างกลไกการด้านดูแลกิจการที่ดี โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระที่ทำหน้าที่สนับสนุนนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นหรือคัดค้าน เมื่อเห็นว่าบริษัทอาจตัดสินใจไม่เป็นธรรม อาจกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2564) ตลอดจนการเอื้อโอกาสให้ฝ่ายจัดการและผู้ตรวจสอบบัญชีได้ปรึกษาหารือเพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อให้รายงานทางการเงินมีการเปิดเผยอย่างถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของกิจการในที่สุด (Muniandy, 2022, p. 409) งานวิจัยในอดีตพบว่าจำนวนกรรมการอิสระบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทและมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (บรรณสรณ์ ผาแดง, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม และพนารัตน์ ปานมณี, 2567, หน้า 377) เนื่องจากบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่เข้มงวด ต้องการเน้นคุณภาพการตรวจสอบบัญชี เพื่อรักษาชื่อเสียงและลดความเสี่ยงทางกฎหมาย ขณะที่ บางงานวิจัยพบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการสามารถลดต้นทุนการสอบบัญชีได้ (Herath & Patrick, 2023, p. 89)

การศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (agency theory) เป็นแนวคิดของ Jensen & Meckling (1976, p. 305) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายกลไกการกำกับดูแลกิจการ สะท้อนพฤติกรรมของบุคคลภายในองค์กรและแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อาจนำไปสู่การกระทำที่ไม่เหมาะสมของฝ่ายบริหาร เช่น การตกแต่งบัญชีเพื่อโยกย้ายผลประโยชน์จากผู้ถือหุ้นไปสู่ผู้บริหารอย่างไม่เป็นธรรม ตราบใดที่ผู้บริหารในฐานะตัวแทนตัดสินใจดำเนินกิจการโดยยึดผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามหากผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นและผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน ย่อม

ก่อให้เกิดปัญหาตัวแทน (agency problem) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องมีการกำกับดูแลอย่างรอบคอบ การตรวจสอบบัญชีจะสามารถช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้ (ศิลปพร ศรีจันทพร, 2551, หน้า 2)

อย่างไรก็ตามสำหรับในประเทศไทยแม้ว่าจะมีการศึกษาก่อนหน้านี้ แต่ก็มีปัญหาการวิจัยบางอย่างที่ควรกล่าวถึงคือ ประการแรกการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมคือ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่งานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างรายอุตสาหกรรมในเชิงลึกมีค่อนข้างจำกัด หากมีการวิจัยรายอุตสาหกรรมมากขึ้นจะเป็นข้อมูลในการพิจารณาอิทธิพลของประธานเจ้าหน้าที่บริหารต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในแนวทางที่แตกต่างและมีประโยชน์ต่อการทำวิจัยในอนาคต ประการที่สองเมื่อพิจารณางานวิจัยในอดีตพบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในมุมมองที่แตกต่างกัน จึงไม่สามารถสรุปทิศทางที่แน่นอนได้ ดังนั้นเพื่อให้มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในปัจจุบัน งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร เนื่องจากทั้งสองกลุ่มอุตสาหกรรมมีแนวโน้มการจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ (สุมินทร เป้าธรรม, ดวงฤดี อู๋, ญัฐธัญญา วรณสี, กิตติยา บุญทอง และเบญจมาศ สืบสิงห์, 2563, หน้า 55) ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งจะเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการตรวจสอบ ในการนำไปประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกรรมการอิสระที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

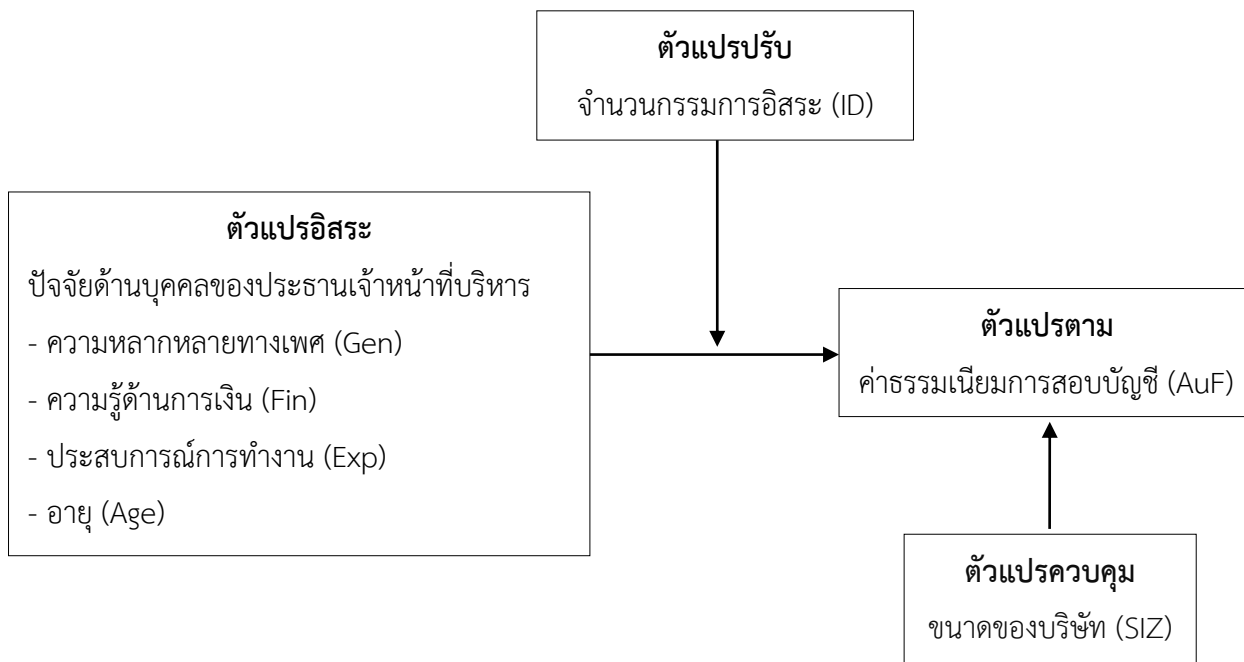
สมมติฐานของการวิจัย

1. ความหลากหลายทางเพศของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงลบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
2. ความรู้ด้านการเงินของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงลบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
3. ประสบการณ์การทำงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงลบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
4. อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

5. จำนวนกรรมการอิสระมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหารกับค่าธรรมเนียมนการสอบบัญชี
6. ขนาดของบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมนการสอบบัญชี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2566-2567 จำนวน 185 บริษัท โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน ประกอบด้วย ธนาคาร ประกันภัยและประกันชีวิต กองทุน เงินทุนและหลักทรัพย์ เนื่องจากมีข้อบังคับพิเศษที่ทำให้โครงสร้างเงินทุน แตกต่างจากธุรกิจอื่นและไม่รวมบริษัทที่บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยภายใต้เงื่อนไขคือ ไม่รวมบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วนและบริษัทยังคงมีการดำเนินงานต่อเนื่อง จึงคัดออกจำนวน 28 บริษัท คงเหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 157 บริษัท แบ่งเป็น อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 64 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 40.76 และอุตสาหกรรมเกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 93 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 59.24 ทั้งนี้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถือว่ามีความ

เพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางสถิติ เนื่องจากมีจำนวนมากกว่า 100 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการให้ผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญ (Akman, Online, 2023)

การเก็บรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (SET SMART) รายงานประจำปีและงบการเงิน การวัดค่าของตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรคือ ผู้บริหารมีความรู้ด้านการเงิน วัดจากการทำงานเกี่ยวข้องกับการเงินหรือการศึกษา (1, 0) (Tawiah, Borgi, Usman & Osei-Tutu, 2025, p. 7) ความหลากหลายทางเพศของผู้บริหาร แบ่งเป็นเพศหญิง-ชาย (1, 0) (Gull, Atif, Issa, Usman & Siddique, 2021, p. 490) ประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร วัดจากเคยทำงานภายในบริษัทหรือยังไม่เคยทำงานในบริษัท (1, 0) และอายุของผู้บริหาร (Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani, Online, 2024) ตัวแปรปรับคือ สัดส่วนของกรรมการอิสระ, ตัวแปรควบคุมคือ ขนาดบริษัท วัดจากจำนวนสินทรัพย์รวม และตัวแปรตามคือ จำนวนเงินค่าสอบบัญชี (Tawiah, Borgi, Usman & Osei-Tutu, 2025, p. 7; Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani, Online, 2024)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติอ้างอิงคือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด เพื่อทดสอบผลกระทบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Model 1)

$$AuF_{it} = \beta_0 + \beta_1 Gen_{it} + \beta_2 Fin_{it} + \beta_3 Exp_{it} + \beta_4 Age_{it} + \beta_5 Siz_{it} + \epsilon_{it}$$

สมการที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลของกรรมการอิสระที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Model 2)

$$AuF_{it} = \beta_0 + \beta_1 Gen_{it} * ID_{it} + \beta_2 Fin_{it} * ID_{it} + \beta_3 Exp_{it} * ID_{it} + \beta_4 Age_{it} * ID_{it} + \beta_5 Siz_{it} + \epsilon_{it}$$

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ตารางที่ 1 การทดสอบสถิติพรรณนา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (AuF)	6.71	9.66	7.84	0.67
อายุ (Age)	35.00	86.00	62.69	11.32
สัดส่วนของกรรมการอิสระ (ID)	0.25	0.62	0.40	0.08
ขนาดของบริษัท (SIZ)	12.26	18.77	15.24	1.16

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชี (AUF) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.84 หน่วย ค่าต่ำสุดเท่ากับ 6.71 หน่วย และค่าสูงสุดเท่ากับ 9.66 หน่วย โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 แสดงให้เห็นว่าค่าธรรมเนียมดังกล่าวมีการกระจายตัวในระดับต่ำถึงปานกลาง อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Age) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 62.69 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด 35 ปี และมากที่สุด 86 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 11.32 ปี สะท้อนถึงความหลากหลายในช่วงอายุของผู้บริหารระดับสูงในกลุ่มตัวอย่าง สัดส่วนของกรรมการอิสระ (ID) ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.42 หรือคิดเป็นร้อยละ 42 ของกรรมการทั้งหมด โดยมีค่าต่ำสุดที่ 0.25 และค่าสูงสุดที่ 0.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.08 แสดงให้เห็นว่ามีความผันแปรในระดับต่ำ ส่วนขนาดของบริษัท (SIZ) วัดจากขนาดของสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.24 โดยมีค่าต่ำสุด 12.26 และค่าสูงสุด 18.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.16 แสดงถึงความแตกต่างของขนาดบริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สถิติพรรณนาของตัวแปรหุ่น

ตารางที่ 2 การทดสอบสถิติพรรณนาของตัวแปรหุ่น

ตัวแปร	การวัดค่าของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ด้านการเงิน (Fin)	มีความรู้ด้านการเงิน	21.00	13.40
	ไม่มีความรู้ด้านการเงิน	136.00	86.60
ความหลากหลายทางเพศ (Gen)	เพศหญิง	22.00	14.00
	เพศชาย	135.00	86.00
ประสบการณ์การทำงาน (Exp)	ผู้บริหารไม่เคยทำงานภายในบริษัท	5.00	3.20
	ผู้บริหารเคยทำงานภายในบริษัท	152.00	96.80

จากตารางที่ 2 พบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีความรู้ทางการเงิน (Fin) มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.40 ขณะที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่ไม่มีความรู้ทางการเงิน มีจำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.60 ของกลุ่มตัวอย่าง ความหลากหลายทางเพศของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Gen) พบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารเพศหญิงมีจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.00 ขณะที่เพศชายมีจำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.00 ส่วนประสบการณ์การทำงานภายในบริษัทของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Exp) พบว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่ไม่เคยทำงานภายในบริษัทก่อนเข้ารับตำแหน่งมีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.20 ขณะที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่เคยทำงานภายในบริษัทก่อนเข้ารับตำแหน่งมีจำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.80

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 3-4 ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปผลแบบจำลองการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

Model	<i>R</i>	<i>R</i> ²	Adjusted <i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>p</i>
1	0.78	0.62	0.60	30.60	.00
2	0.79	0.62	0.60	31.33	.00

**p* < .10

จากตารางที่ 3 สมการที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Model 1) และสมการที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปรับ (moderator variables) ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (Model 1) พบว่าแบบจำลองการวิเคราะห์ความถดถอยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของโมเดล ค่า *R*² เท่ากับ 0.62 และ Adjusted *R*² เท่ากับ 0.60 แสดงว่าโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้ประมาณร้อยละ 60 ถือว่าอยู่ในระดับที่ดี

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	p
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
Model 1					
(ค่าคงที่)	4.66	0.57		8.14	.00
ความหลากหลายทางเพศ (Gen)	-0.08	0.10	-0.04	-0.76	.44
ความรู้ด้านการเงิน (Fin)	-0.04	0.10	-0.01	-0.35	.72
ประสบการณ์การทำงาน (Exp)	0.36	0.21	0.09	1.68*	.09
อายุ (Age)	0.02	0.00	-0.10	-1.94**	.05
ขนาดของบริษัท (SIZ)	0.19	0.03	0.03	0.57***	.00
Model 2 moderator					
(ค่าคงที่)	5.02	0.60		8.31	.00
อายุ (Age)* สัดส่วนของกรรมการอิสระ (ID)	-0.01	0.00	-0.13	-2.46***	.01

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	<i>t</i>	<i>p</i>
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ความรู้ด้านการเงิน (Fin)*สัดส่วนของ กรรมการอิสระ (ID)	-0.17	0.27	-0.03	-0.63	.52
ความหลากหลายทางเพศ (Gen)* สัดส่วนของกรรมการอิสระ(ID)	-0.33	0.25	-0.07	-1.34	.18
ประสบการณ์การทำงาน (Exp)* สัดส่วนของกรรมการอิสระ(ID)	0.82	0.51	0.09	1.60	.11
ขนาดของบริษัท (SIZ)	0.16	0.03	0.29	4.57***	.00

* $p < .10$

จากตารางที่ 4 สมการที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Model 1) สามารถอธิบายผลได้ว่า ตัวแปรด้านประสบการณ์ของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Exp) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .10 ($B=0.36$, $p=.09$) อายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Age) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B=0.02$, $p=.05$) ส่วนตัวแปรควบคุม พบว่าขนาดของบริษัท (SIZ) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ .00 ($B=0.19$, $p=.00$) นอกจากนี้ตัวแปรด้านเพศของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (Gen) และความรู้ด้านการเงิน (Fin) ไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ส่วนสมการที่ 2 เป็นการอธิบายผลปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 3 ตัวแปร การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปรับ (moderator variables) ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (Model 2) งานวิจัยนี้วิเคราะห์อิทธิพลของกรรมการอิสระที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ อธิบายได้ว่าจำนวนกรรมการอิสระมีอิทธิพลในเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ($Age*ID$) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -0.01 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B=-0.01$, $p=.05$)

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี พบว่าประสบการณ์ของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีนั้น บ่งชี้ว่า

ผู้บริหารที่เคยมีประสบการณ์ทำงานภายในบริษัทมีแนวโน้มที่จะเรียกร้องการสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูง ส่งผลให้เกิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani (Online, 2024) และ Bills, Lisic & Seidel (2017, p. 27) ที่พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มีแนวโน้มให้ความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือและคุณภาพของการตรวจสอบบัญชี เพื่อให้งานตรวจสอบมีคุณภาพสูงและยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากขึ้น เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและลดความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

ส่วนอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี บ่งชี้ว่าผู้บริหารที่มีอายุมากมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับคุณภาพของการตรวจสอบมากขึ้น เนื่องจากความระมัดระวังในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางกฎหมายและการเสื่อมเสียชื่อเสียง สอดคล้องกับ Huang, Rose-Green & Lee (2012, p. 725) ที่พบว่าอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีผลต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน แม้ว่าผู้ถือหุ้นจะกังวลว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารอายุมาก อาจสร้างต้นทุนด้านการตรวจสอบที่สูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม อาจช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของงบการเงินได้ ดังนั้นค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจึงสูงขึ้น

ส่วนตัวแปรควบคุม พบว่าขนาดของบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สะท้อนว่าบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีชื่อเสียงมากขึ้น ส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับ Amran, Susanto, Kalsum, Fitrianti & Muslim (2021, p. 59) และ Muslim, Ahmad, Rahim & ARPelu (2020, p. 67) เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีความซับซ้อนในการดำเนินงาน และต้องการการตรวจสอบที่ครอบคลุมมากขึ้น จึงส่งผลให้ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามเพศของประธานเจ้าหน้าที่บริหารและความรู้ด้านการเงินไม่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อาจเป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารเพศหญิงมีจำนวนค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 14.00 และผู้บริหารที่มีความรู้ด้านการเงินมีเพียงร้อยละ 13.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังนั้นอาจทำให้ไม่สามารถแสดงความแตกต่างที่ชัดเจนทางสถิติได้

2. ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ พบว่าจำนวนกรรมการอิสระมีอิทธิพลในเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอายุของประธานเจ้าหน้าที่บริหารกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี บ่งชี้ว่าหากบริษัทมีสัดส่วนกรรมการอิสระสูงจะส่งผลกระทบทำให้บริษัทที่มีผู้บริหารอายุมากจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีลดลง ประเด็นนี้สะท้อนว่ากลไกกรรมการอิสระสามารถใช้เป็นตัวแทนของการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้ โดยสามารถช่วยลดต้นทุนตัวแทนและส่งเสริมการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ (Herath & Patrick, 2023, p. 89) สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่าจำนวนคณะกรรมการมีส่วนช่วยลดระยะเวลาในการออกงบการเงิน (Jizi, Nehme & Sadaka, Online, 2025) ดังนั้นค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจึงลดลง อย่างไรก็ตามผลการทดสอบตัวแปรปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ พบว่าไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บ่งชี้ว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระไม่ได้มีอิทธิพลที่ชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการเงิน ความหลากหลายทางเพศหรือประสบการณ์ของผู้บริหารกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ดังนั้นสามารถสรุปผลในภาพรวมได้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต อาทิ Ferdous, Bose, Shams & Azizkhani (Online, 2024), Tawiah, Borgi, Usman & Osei-Tutu (2025, p. 1) และ Huang, Rose-Green & Lee (2012, p. 725) โดยยืนยันว่าลักษณะของผู้บริหาร เช่น อายุและประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจว่าจ้างผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพสูง ส่งผลให้เกิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงขึ้น ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศและความรู้ด้านการเงินของผู้บริหารยังไม่แสดงผลอย่างมีนัยสำคัญในบริบทของประเทศไทย อาจเนื่องจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างประชากรของผู้บริหารในกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้มีส่วนช่วยขยายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของความเป็นอิสระที่มีต่อปัจจัยส่วนบุคคลของประธานเจ้าหน้าที่บริหารต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

โดยสรุปงานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบโครงสร้างธรรมาภิบาลภายในองค์กรที่สมดุลระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารและบทบาทของกรรมการอิสระ องค์กรควรตระหนักถึงผลกระทบของปัจจัยภายในต่อต้นทุนการตรวจสอบและใช้ประโยชน์จากกลไกการกำกับดูแลภายในเพื่อลดภาระต้นทุนในระยะยาว ข้อเสนอแนะเหล่านี้จึงเป็นแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้เชิงนโยบายในการส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบและประสิทธิภาพขององค์กรในภาคธุรกิจของประเทศไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกประธานเจ้าหน้าที่บริหารที่มีคุณลักษณะส่งเสริมธรรมาภิบาล เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อายุและประสบการณ์การทำงานของประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนว่าประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับคุณภาพการรายงานทางการเงินและเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพ ดังนั้นองค์กรควรพิจารณาคคุณลักษณะเหล่านี้ในการแต่งตั้งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงิน

2. เสริมสร้างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยการเพิ่มสัดส่วนกรรมการอิสระ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมีอิทธิพลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี บ่งชี้ว่าการมีสัดส่วนกรรมการอิสระสูงสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกกำกับดูแลกิจการที่ดี ช่วยลดต้นทุนตัวแทนและส่งเสริมการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของลักษณะผู้บริหารเพิ่มเติมในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น เช่น พลังงาน อสังหาริมทรัพย์หรือเทคโนโลยี เนื่องจากโครงสร้างองค์กรและระดับความเสี่ยงของแต่ละอุตสาหกรรมอาจส่งผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในลักษณะที่แตกต่างกัน

2. ควรพิจารณาปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น กฎหมาย กฎเกณฑ์จากตลาดทุน หรือสถานการณ์เศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่ออัตราค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

บรรณานุกรม

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *การกำกับดูแลกิจการที่ดี “หมวดกรรมการ”* (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <https://setsustainability.com/download/p8nimwkzhy9bqje> [2568, 23 พฤษภาคม].
- บรรณสรณ์ ผาแดง, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม และพนารัตน์ ปานมณี. (2567). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี: การศึกษา เปรียบเทียบบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 18(60), หน้า 376-392.
- วฤตดา พิพัฒน์กุล, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู และศิริเดช คำสุพรหม. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 34(109), หน้า 230-244.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2551). ทฤษฎีบรรษัทภิบาล. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 31(120), หน้า 1-4.
- สุมินทร เบ้าธรรม, ดวงฤดี อุ๋, ณัฏฐณิชา วรรณสี, กิตติยา บุญทอง และเบญจมาศ สืบสิงห์. (2563). แนวโน้มค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีและค่าบริการอื่นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 2(5), หน้า 45-57.
- Afenya, M. S., Arthur, B., Kwarteng, W., & Opoku, P. (2022). The impact of audit committee characteristics on audit fees; evidence from Ghana. *Cogent Business & Management*, 9(1), pp. 1-20.
- Akman, S. (2023, May 2). *Research type and sample size: Is there a correlation?* (Online). Available: <https://forms.app/en/blog/correlation-between-research-type-and-sample-size> [2025, May 5].
- Amran, A., Susanto, E., Kalsum, U., Fitrianti, F., & Muslim, M. (2021). The effect of company complexity and company size against audit fees. *Point of View Research Accounting and Auding*, 2(1), pp. 59-65.
- Bills, K.L., Lisic, L.L., & Seidel, T.A. (2017). Do CEO succession and succession planning affect stakeholders' perceptions of financial reporting risk? evidence from audit fees. *The Accounting Review*, 92(4), pp. 27-52.

- Capezio, A., & Mavisakalyan, A. (2016). Women in the boardroom and fraud: Evidence from Australia. *Australian Journal of Management*, *41*(4), pp. 719-734.
- Ferdous, L.T., Bose, S., Shams, S., & Azizkhani, M. (2024). *Does CEO age matter in auditor choice and audit pricing? The role of CEO dominance* (Online). Available: <https://doi.org/10.1108/JAL-09-2023-0169> [2024, January 22].
- Gull, A.A., Atif, M., Issa, A., Usman, M., & Siddique, M.A. (2021). Female CEO succession and audit fees: evidence from China. *Managerial Auditing Journal*, *36*(3), pp. 485-509.
- Herath, P., & Patrick, C. (2023). Impact of corporate governance on audit quality in UK-Listed Companies. *International Journal of Contemporary Business Research*, *2*(2), pp. 89-120.
- Huang, H. W., Rose-Green, E., & Lee, C. C. (2012). CEO age and financial reporting quality. *Accounting horizons*, *26*(4), pp. 725-740.
- Jensen, M.C. & Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, *3*(4), pp. 305-360.
- Jizi, M. I., Nehme, R., & Sadaka, S. (2025). *A Broader Perspective on the Connection Between Audit Committee and Audit Report Lag* (Online). Available: <https://doi.org/10.1177/09721509251315529> [2024, January 20].
- Judd, J.S., Olsen, K.J., & Stekelberg, J. (2017). How do auditors respond to CEO narcissism? Evidence from external audit fees. *Accounting Horizons*, *31*(4), pp. 33-52.
- Kikhia, H.Y. (2014). Board characteristics, audit committee characteristics, and audit fees: Evidence from Jordan. *International Business Research*, *7*(12), pp. 98-110.
- Muniandy, B. (2022). Audit fees, board ethnicity and board independence: evidence from South Africa. *Managerial Auditing Journal*, *37*(4), pp. 409-437.
- Muslim, M., Ahmad, H., Rahim, S., & ARPelu, M.F. (2020). Client Pressures, Audit Tenure to Audit Quality: Moderation of Auditor Independence. *Journal Of Auditing, Finance, And Forensic Accounting*, *8*(2), pp. 67-75.
- Quan, X., Ke, Y., Qian, Y., & Zhang, Y. (2021). CEO foreign experience and green innovation: Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, *182*(1), pp. 535-557.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

- Saleh, M.W., & Maigoshi, Z.S. (2024). The nexus of ESG and environmental sustainability: Does gender diversity make a difference in Asian companies?. *Environment Development and Sustainability*, 27(1), pp. 1-26.
<https://doi.org/10.1007/s10668-024-04498-5>
- Smieliauskas, W., Ye, M., & Zhang, P. (2020). *Auditing and society: research on audit practice and regulations* (Online). Available:
https://ebrary.net/232854/business_finance/determination_audit_fees [2024, February 2].
- Tawiah, V., Borgi, H., Usman, M., & Osei-Tutu, F. (2025). Returnee CEO and audit fees. *China Journal of Accounting Research*, 18(1), pp. 1-17.
<https://doi.org/10.1016/j.cjar.2024.100403>
- Trabert, S. (2023). Do younger CEOs really increase firm risk? Evidence from sudden CEO deaths. *Journal of Corporate Finance*, 79(C), pp. 1-10.